

**Кам'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка,
Інститут педагогіки НАПН України**

**Збірник наукових праць
Педагогічна освіта:
теорія і практика**

Випуск 6

УДК 371 (082)
ББК 74я43
П-24

Редакційна колегія:

Байбара Т.М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України;

Вашуленко М.С., дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України;

Головко М.В., кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України;

Дічек Н.П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України;

Каньоса П.С., кандидат філологічних наук, професор, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (головний редактор);

Карпалюк В.С., кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри мовознавчих дисциплін Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Кеба О.В., доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Конет І.М., доктор фізико-математичних наук, професор, начальник науково-дослідного сектору Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Мадаїгон В.М., дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту педагогіки НАПН України;

Миронова С.П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методик дошкільної та початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Печенюк М.А., кандидат педагогічних наук, професор, заступник декана з наукової роботи педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (відповідальний секретар);

Попова Л.Б., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методик дошкільної та початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (заступник головного редактора);

Топузов О.М., доктор педагогічних наук, професор, заступник директора Інституту педагогіки з наукової роботи НАПН України;

Урсу Н.О., доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Рекомендовано вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (протокол № 10 від 25.11. 2010 р.)

*Рекомендовано вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол №10 від 28.09.2010 р.)*

Збірник наукових праць включено до Переліку наукових фахових видань України з педагогічних наук (Постанова Президії ВАК України від 26.05.2010р. №1-05/4)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 15071-3643Р "Збірник наукових праць "Педагогічна освіта:
теорія і практика" 24.04.2009р.*

**Збірник наукових праць "Педагогічна освіта: теорія і практика". — Випуск 6 —
П-24 Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2010. — 316 с.**

У науковому збірнику представлено статті сучасних досліджень у галузі вищої освіти, старшої, основної, початкової школи та дошкільця.
Для науковців, учителів, студентів.

УДК 371 (082)
ББК 74я43

© Автори статей, 2010
© Видавець ПП Зволейко Д.Г.,
оформлення, обкладинка, макет, 2010

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

<i>Клянетура С.І.</i>	
МИСТЕЦТВО НАДГРОВНОГО ХРЕСТА НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ: ГЕНЕЗА, СТИЛІСТИКА, ТИПОЛОГІЯ	199
<i>Колоскова Ж.В.</i>	
МІСЦЕ УРОКІВ МУЗИКИ ТА СПІВІВ У СИСТЕМІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЄЛИСАВЕТГРАДСЬКОЇ	205
✓ <i>Прядко О.М.</i>	
ВОКАЛЬНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ (ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)	209
✓ <i>Пухальський Т.Д.</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ШКІЛЬНОГО ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ	215
<i>Сверлюк Я.В.</i>	
ОСНОВНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	221
<i>Сегеда Н.А.</i>	
ПРОТОФЕНОМЕН ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	226
<i>Сухорукова Г. В.</i>	
ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ І НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ МАЛЮВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	233
<i>Урсу Н.О., Березіна І.В.</i>	
НАРОДНЕ ТА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ХМЕЛЬНИЧЧИН (XVIII – ПОЧ. ХХІ СТ.)	238
<i>Ярова М.В.</i>	
ТЕОРЕТИЧНА ТА ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ ТВОРЧОСТІ М. Д. ЛЕОНТОВИЧА В РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ ОСВІТИ	249

РОЗДІЛ 5. МЕТОДИКА ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ І ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

<i>Акимов С.Н., Акимов О.М., Денисова Т.Н., Серова Л.В.</i>	
ПРОБЛЕМИ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ПОДГОТОВКИ К ШКОЛЕ ДЕТЕЙ 5-ЛЕТНЕГО ВОЗРАСТА	254
<i>Беленька Г.В.</i>	
ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПОГЛЯД ЧЕРЕЗ СТОЛІТТЯ	260
<i>Ващенко О.М.</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ШКОЛИ-ДИТСАДКА	266
<i>Гурылёва Л.В., Нагорнова А.Ю.</i>	
ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГОТОВНОСТИ К ШКОЛЕ 6-ЛЕТНИХ ДЕТЕЙ В КОНТЕКСТЕ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ ДОШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	271
<i>Демченко О.П.</i>	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ У ВИХОВНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО Й МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	275
<i>Ивановская Ю.В.</i>	
СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ АДАПТАЦИЯ ДЕТЕЙ НА ЭТАПЕ ПРЕДШКОЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ	281

переконливо сформованих художньо-образних характеристик і художній цілісності твору.

Подібні художньо-логічні зв'язки з мелодикою у цілому, чи з окремими елементами тематизму можна прослідкувати і на прикладі інших засобів музичної виразності. Адже впливи метро ритмічної організації звучання гармонії, тембрового забарвлення, динаміки, темпу добре відомі, як і ті обставини, що часткова чи повна зміна виражальних характеристик може суттєво змінити характер мелодизму і художньо-образну концепцію твору в цілому.

Перелічені вище закони музичного мистецтва не вичерпують, зрозуміло, даної проблеми: їх перелік можна продовжувати як з урахуванням наукових позицій філософії, соціології, естетики, педагогіки чи психології, так і безпосередньо музикознавства. Виокремлено і розглянуто дані закони тому, що вони іманентно притаманні музичному мистецтву і є першочерговими в освоєнні сутності та операцій музично-виконавської діяльності. Разом з тим існує значна кількість положень, закономірностей і правил, які виявляються не лише в об'єкті, але і в суб'єкті музичної діяльності (ураховуємо „штучний” характер самого об'єкта, а звідси і певну суб'єктивність його законів), які апіорі можна вважати аксіомами, такими, що значною мірою відповідають ознакам закону. Такі положення, закономірності чи правила найчастіше функціонують як принципи, виконуючи роль сполучної ланки між законами і методикою їх пізнання і використання в музично-виконавській діяльності.

Список використаних джерел

1. Зеленов Л.А., Куликов Г.И. Методологические проблемы эстетики. – М., 1975. – С. 4.
2. Ільченко О.О. Народне оркестрове виконавство: аматорство і проблеми художності. – К., 1994. – 116 с.
3. Кульневич С.В. Педагогика личности. От концепции до технологии. – М., 2003. – 568 с.
4. Олексюк О.М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : Навч. посіб. /О. Олексюк, М. Ткач – К. : Знання України, 2004. – 264 с.
5. Сохор А.И. Вопросы социологии и эстетики музыки. – Статьи и исследования. – Л., 1981. – 192 с.

The description of basic conformities of professional musical performance is depicted. The main content whis is an integral part of musical art is analyzed.

Keywords. Musical activity, artistic value, performance.

УДК 378.14:78:001

Сегеда Н.А.

ПРОТОФЕНОМЕН ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглянуті наукові позиції, концептуальні положення, ідеї представників соціально-гуманітарного знання, які склали основу оригінальної концепції професійно-педагогічної якості, яку авторка визначає протофеноменом конструкту професійного зростання викладача музичного мистецтва.

Ключові слова: людяність, якість людини, протофеномен, професійно-педагогічна якість, викладач музичного мистецтва.

Синергія вітчизняної професійної освіти у сучасній педагогічній дійсності постає яскравою властивістю, що демонструє надзвичайно складні процеси, які відбуваються у вигляді експериментування реформ, пов'язаних з впровадженням

Болонської декларації та вітчизняних інновацій молодой науки, що вивчає і впорядковує діяльність викладачів з прилучення молодого покоління до культури та її перетворення. Гуманістична культуровідповідна парадигма сучасної професійної освіти відбивається у її особистісно зорієнтованій меті – підтримці і розвитку Людини в людині. На викладачів вищої школи суспільством покладена висока місія реалізації ідей людинотворення, проте заявлений соціальний попит не може отримати належного забезпечення в силу об'єктивних і суб'єктивних причин – від низького конвенційного рівня, що уособлює законодавче забезпечення вирішення проблеми безперервної педагогічної освіти викладачів фахових дисциплін (зокрема музичного мистецтва), до їх професійного конформізму та інертності, зумовлених низьким рівнем методологічного забезпечення концептуальних і технологічних реформ у галузі мистецької освіти. Зіштовхнення індивідуальних позицій і соціальних вимог не зводиться лише до створення і реалізації певних нормативів професійної діяльності у вигляді освітньо-кваліфікаційних характеристик магістрів цієї галузі, вона набагато глибше і полягає у відтворенні цілісного уявлення сукупності супровідних питань, пов'язаних із трансфесією педагогічної сутності музичного мистецтва. Суперечність між потребою освітньої практики у високо розвинутій особистості трансфесіонала і відсутність суспільної та індивідуальної систем метамотивацій професійного розвитку викладача музичного мистецтва зумовлює пошук тих особистісно-діяльнісних конструктів, які б гармонізували суспільні цілі професійної діяльності і особистісні смисли людини, котра обрала названу професію соціальним простором об'єктивації своїх сутнісних сил у спосіб розширення меж музичного мистецтва від різновиду інтонаційних практик до засобу людинотворення. Не зважаючи на суттєві зрушення в теорії післядипломної освіти, питання оновлення, підтримки і моніторингу педагогічної адекватності професійної діяльності викладача вищої школи висувують проблему визначення і наукової рефлексії протофеномену, набуття якого зумовило б гуманітарні ефекти професійного зростання.

Зазначена проблема у сучасному психолого-педагогічному просторі інтелектуального пошуку норм-взірців структурованої дійсності професійної діяльності викладача вищої школи презентована працями А.Алексюка, В.Андрущенка, Л.Артемової, О.Гури, І.Зязюна, В.Кременя, В.Лугового, Н.Ничкало, В.Олійника, В.Ортинського, М.Михальченка, З.Слепкань, Г.Падалки, М.Фіцули, О.Щолокової, В.Ярошовець та інших. Більшість з науковців пропонують особистісно-діяльнісні та функціональні моделі, які відбивають вимоги до науково-педагогічного працівника, специфіку професійної діяльності викладача професійної освіти, ансамблі професійно важливих якостей тощо. Загалом, більшість з наукових концепцій демонструють системне уявлення про надскладні функції і зв'язки професійної діяльності викладача вищої школи, що з одного боку є ознакою актуальності наукових пошуків у цьому напрямку і наявності теоретичної основи для подальших пошуків, з іншого – проблема професійного розвитку зрілої людини, котра в професійній сфері життєдіяльності дійшла у своїй професійній ієрархії до вищих її щаблів, залишає без наукової відповіді питання її подальшого професійного зростання та його наукового обґрунтування. Отже, *завдання статті* полягає в теоретичному обґрунтуванні концепції професійно-педагогічної якості – протофеномену індивідуально-професійного ресурсу професійного зростання викладача музичного мистецтва.

У зв'язку з тим, що сучасна психологія демонструє різноманітні і суперечливі уявлення про особистість, її структури і підструктури, ми будемо виходити з позиції Б.Ф.Ломова про багатовимірність психічних явищ і можливість їх розгляду у самих різноманітних системних вимірюваннях, кожне з яких дозволяє віднайти лише окрему групу властивостей і відношень. При цьому жодний вимір не

характеризує всього явища цілком. Відповідно понятійна реконструкція причинності передбачає багатовимірне її відбиття в системі координат, які характеризують різноманітність її аспектів. Визнання багатовимірності психічних явищ зумовлює розгляд особистості як відкритої, нелінійної і динамічної системи, яка вимагає адекватного уявлення про неї [1]. Такий підхід у сучасному наукознавстві виявляється в логіко-смысловому моделюванні, яке зумовлене в першу чергу віднайденням ядра розглядуваного багатовимірного явища. Спираючись на ці наукові позиції, зазначимо, що ідеальний образ, уявлення людиною себе як професіонала не є фіксованим (схопленим), оскільки має процесуально-динамічну сутність, тобто людина уявляє не свій такби мовити "портрет", а свою ідеальну професійну діяльність в педагогічній реальності та її продукт, що демонструє мотиваційний процес цільових трансформацій професійної діяльності і формування функціональної системи, пов'язаної із розвитком професійно важливих якостей. Це рівень прийняття професії, що розкриває можливості задоволення метапотреб професійної діяльності, спрямованих на вдосконалення інформаційного коду професії (технологій, знаряддя праці, методик, способів, змісту тощо), психогенні потреби у професійному визнанні, досягненнях, кар'єрі, які опосередковуються рівнем професійної майстерності. З огляду на варіативність типів моделювання динамічних зовнішніх вимог до викладача вищої школи, які стають певним орієнтиром руху особистості в просторі професійної реальності, постає проблема виокремлення такого феномену, який з одного боку уособлює стійкі і водночас динамічні особистісно-діяльнісні конструкти, з іншого – визначає їх трансформації і виступає їх сутнісним ядром, тобто "мега-архікритерієм" самоорганізації, як самозміни і оновлення особистості професіонала, що дозволяє вважати його проєктивним конструктом трансфесіоналізації (Н.Сегеда, 2009) викладача музичного мистецтва.

Сучасна наукова і науково-популярна література містить розмаїття підходів до визначення якості, проте, більшість дослідників єдині в його формулюванні як об'єктивної визначеності цілісного предмету, що розмежовує даний предмет від інших. Йдеться про специфіку об'єкта, яка надає можливість відрізнити його, про цілісність, що фіксує його сутнісні якості. Корисність, цінність є такою властивістю якості, що пояснює причину і природу існування об'єктів і процесів, зумовлених цілями і завданнями, які висуває людина. Якість – це складна філософська, системна, економічна і соціальна категорія, яка розкривається через систему визначень, що відбивають єдність системно-структурних і ціннісно-прагматичних аспектів. Це: сукупність, система властивостей об'єктів і процесів; єдність елементів і структури об'єктів і процесів, система якостей елементів і підсистем об'єктів і процесів; єдність внутрішнього і зовнішнього, потенційного і реального моментів системи властивостей об'єктів і процесів; якість об'єктів і процесів є єдністю їх потенційної, внутрішньої і реальної, зовнішньої якостей; основа цілісності об'єкта (якість цілого не зводиться до якостей частин цілого – принцип цілісності); ієрархічна система властивостей або якостей частин об'єктів і процесів; динамічна система властивостей або якостей частин об'єктів або процесів; якість об'єкта або процесу в динаміці відбиває в собі якість їх життєвого циклу; якість надає об'єктам властивість одиничності, визначеності, сутності; сутність є корінна внутрішня потенційна якість об'єкта або процесу; корисність, цінність об'єктів і процесів, їх придатність або прилаштованість до задоволення певних потреб або реалізації певних цілей, норм, доктрин, ідеалів, тобто відповідність або адекватність вимогам, потребам і нормам в сучасній педагогіці категорія якості набула актуального статусу з різних точок її розгляду – якості освіти, якості діяльності педагога, якості освітнього процесу тощо. Але наш науковий інтерес спрямований на застосування похідної від поняття "якість людини" категорії "професійно-педагогічна якість". Такий

ракурс вивчення проблеми професійного зростання викладача музичного мистецтва зумовлений гуманітарним характером, закладеним у глибинному смислі сучасної освіти, у центрі якого погляд науковців сконцентровано на сутнісних проявах людської природи – особистісних смислах, цінностях, творчості, свободі, відповідальності, феномену підсвідомого, тобто усього, що утворює “якість людини” і сприяє її розкриттю. Якість людини – складна категорія, ключова для розуміння якості освіти. Повне розкриття категорії якості людини складає предмет людинознавства як єдиної науки про людину, що формується наприкінці ХХ століття і інтегрує знання на певному рівні філософського і міждисциплінарного узагальнення, напрацьованих в окремих галузях наукового знання про людину: в біології, психології, соціології, філософській антропології, демографії, етнології, валеології тощо [2].

В історії педагогічної думки феномен педагогічної якості завжди був предметом наукового інтересу представників соціально-антропологічних поглядів. Яскравою ілюстрацією останніх є антропоцентровані погляди В.Г.Белінського, котрий пропонував розрізняти суспільну освіту і родинне виховання, які вважав необхідними, але такими, що не можуть замінити одне одного. Головне призначення “людини виховуючої” полягає у створенні з дитини людини. Любов виступає головним посередником виховання, а його метою – людяність (*die Humanitat*), яка у розумінні письменника є живим єднанням в одній особі загальних елементів духу, необхідних будь-якій людині незалежно від вікової, національної, соціальної приналежності, – тих загальних елементів, що мають скласти її внутрішнє життя, її найдорогоцінніший скарб і без яких він не людина. Вимога глибокої поваги до людяності – такий чуттєвий образ людини виховуючої пропонує В.Г.Белінський [3, с. 39-41].

У контексті сутності “людини педагогічної” А.Менегетті говорить про цілісний образ людини (приятеля, дідуся, митця тощо), котра стала опорою для обрання іншим ціннісних орієнтирів. У суспільстві, на його думку, цими опорами обираються лідери, діячі, митці, політики, ватажки та інші. У загальних рисах це люди, котрі здебільшого є виявом вимоги репресивного “зверху Я”, що входить у категоріальний апарат підсвідомого усіх людських істот. Ця думка є надзвичайно важливою, адже вона підкреслює наявність виховуючого Я в кожній людині. А.Менегетті пропонує доволі розгорнуту реалістично-раціональну модель педагогічної якості, тому ми обмежились найбільш конкретизованими автором ознаками: може навчити інших на власному досвіді, але йому особисто в умовах оточуючої новизни досвід стає непотрібним; природне сприйняття новизни, безперервне творіння, використання з минулого лише модулів досвіду; ззовні вчитель здається вкоріненим консерватором, внутрішньо – це постійна революція і дія. У подальшому дослідженні ми будемо спиратись на позицію онтопсихолога про необхідність для педагога занурення у буття і випробування в ньому своєї цілісності шляхом ініціації творчої активності, яка є передумовою становлення педагогічної якості людини [4].

Системно-соціальний контекст якості людини пропонує В. Д. Шадріков, котрий, спираючись на рефлексію російської культури, сутнісною якістю людини визначає “людяність”, а саме, такі складові ідеального росіянина, як державність, патріотизм, внутрішню свободу, домінування свободи творчості і творіння над соціальними нормативами, мораллю тощо, прагнення до соціальної рівності, соборності, колективізму, доброти, страждання тощо [5].

Збереження якості людини зумовлює від початку притаманну людині родову функцію – педагогічну, яка характеризує її здатність зберігати у рівновазі системи “суспільство”, “природа”, “людина”. Педагогічна функція, як завдання існування людини, як її обов’язок потенційно властива людині. “Якщо кожен індивід фактом народження заявляє про себе як про носія усіх людських потенцій, то він має виконувати педагогічну функцію, природжену йому, хоча далеко не завжди усвідомлену і реалізовану” [6, с. 109].

Якість людини концентрована у вільній, гуманній, духовній особистості, здатної до творчої самореалізації у світі культурних цінностей, моральнісної саморегуляції і адаптації у динамічному соціокультурному середовищі. "Ідеальною формою" є образ людини культури, громадянина, моральнісної особистості, в якому освіченість і вихованість поєднуються з креативністю й індивідуальною самобутністю особистості [7].

С.Дружилов пропонує означити "людину виховуючу" і "людину педагогічну". Перша (неня, мати, годувальниця, служниця), як запевняє науковець, з'явилася набагато раніше другої, котра формує себе і іншого. Людина виховуюча виявляє спрямоване виховання, що спирається на буденну свідомість, позбавлену розвинутої рефлексії, розуміння проблематики педагогічного процесу, його суперечливої природи, почуття відповідальності за зміст процесу формування особистості, нарешті, агресивне по відношенню до будь-яких інших підходів до виховання. Натомість, людина педагогічна, маючи першу властивість як одну з гранів, представляє феномен культури, зумовлений не лише безпосереднім життєвим досвідом її носія, але й досвідом, опосередкованим науками, мистецтвами, філософськими поглядами і уявленнями. Людина педагогічна, на переконання науковця, є уособленням професійної самосвідомості педагога-професіонала. "Людина виховуюча" є найбільш яскравим уособленням не лише непрофесійності (або "псевдопрофесійності") людини з дипломом педагога, але й "антипрофесіонала". Декларативність, пряме нормативно-монологічне слово, опора на розсуд (а не на розум), конкретно-чуттєвий взірць і міфологія – неповний перелік основних рис людини виховуючої, котра, на думку С. Дружилова, позбавлена потягу і пориву до самовиховання [8].

Розвиток і передавання від покоління до покоління культурної інформації є тим, що якісно відрізняє людину і людство від світу тварин. Опанування мовою, навчання, освіта і виховання людини значною мірою зумовлюють єдиний, специфічний для людства спосіб розвитку і його самоорганізації, при цьому інформація передається вертикально – від покоління до покоління шляхом соціального наслідування і горизонтально – у просторі інформаційного впливу.

Отже, наведені кілька наукових позицій демонструють активні пошуки моделі педагогічної якості як відбиття соціальної сутності людини. Вивчаючи їх ми дійшли висновку про недоречність деяких категоричних зіставлень, адже у такому випадку суспільство дійшло би до тотальної необхідності професійної педагогічної освіти, що в принципі неможливо на інституціональному рівні, а отже, така позиція виглядає певною мірою утопією. Натомість, актуалізація "якості Людини" виступає, на нашу думку, тим гностичним джерелом, що уможливило розгортання теорії професійного зростання викладача музичного мистецтва на позиціях взаємної цінності культури, суспільства, людини педагогічної і людини виховуючої в силу унікального функціонального потенціалу категорії "якості".

Центральною категорією освітньої політики будь-якої держави виступає випереджальний розвиток якості людини, яку О. І. Субетто розуміє у контексті відповідності природному середовищу, культурі, суспільству, економіці, технологіям, професійній діяльності, державі, Біосфері, Землі, Космосу з врахуванням змін, що відбуваються як незалежно від людства, суспільства, так і з антропогенних причин. До "блоків" і "сфер" якості людини належать: системно-соціальна, ціннісно-світоглядна, духовно-моральнісна, психолого-мотиваційна якість; якості інтелектуального і фізичного розвитку, якості базової і професійної підготовки. Ця складна авторська система якості діє за принципом: якість освіти у широкому сенсі відбиває якість людини [5].

Спираючись на окреслені положення, ми виокремлюємо професійно-педагогічну якість – протофеномен, що уособлює сутність, рівень і засіб трансфесії професійної освіти у професійну діяльність викладача музичного мистецтва. У визначенні "професійно-педагогічної якості" фактором "х", який впорядковує і обмежує ступінь

свободи взаємозв'язків у складноорганізованій і динамічній системі професійного зростання викладача музичного мистецтва, ми спирались на переконання в тому, що педагогічна якість є родовою ознакою цілісної людини, адже саме вона відбиває її соціальну сутність, що підтверджує теоретична теза філософа А. П. Красавіна про те, що якість людини і якість особистості суть синоніми [9].

Серед структурних ознак, властивих професійно-педагогічній якості І. Колеснікова виокремлює: наявність системи відношень "вчительство-учнівство"; спрямованість професійних дій на роботу з людиною якістю; особливі процедури організації діяльності, які забезпечують цілеспрямовану зміну людей і умови їх становлення; можливість на рівні професійної самосвідомості сприяти розвитку самої діяльності і перетворенню її носіїв" [6, с. 109].

Педагогічна якість – інтегральна характеристика, яка допомагає описати специфіку носія професії на фоні представників інших професійних сфер діяльності. Професійно-педагогічна якість базується на особливій особистісній установці людинотворення як змістовно-смысловий початок професійної діяльності, підкреслює І. А. Зязюн. Спираючись на пропозиції авторського бачення професійно-педагогічної якості в контексті філософії освіти [10], ми пропонуємо розгорнути педагогічний контекст цієї категорії. Визначаючи професійно-педагогічну якість системно-функціональним протофеноменом професійного зростання, ми наголошуємо на тому, що вона є і джерелом, і результатом, продуктом, гуманітарним ефектом, який сам сигналізує про недостатнє стимулювання взаємооновлення в системі професія – викладач – студент, вказує на переформатування, реорганізацію, тобто певні цілеспрямовані вдосконалюючі зміни. Отже, професійно-педагогічна якість виступає засобом регуляції професійного розвитку особистості, як такого, що вимагає стимуляції керуючої ролі професійного зростання, яке запобігає нераціональним реорганізаційним утворенням особистості викладача музичного мистецтва.

Професійно-педагогічна якість, як ідея і принцип теорії професійного розвитку викладача музичного мистецтва у нашому розумінні виступає системоутворюючим фактором, явищем, станом і предметом, який здатен поєднати в цілісну єдність аналогії і феномени професійного розвитку, водночас стимулювати професійне зростання, як цілісний діяльнісний вияв, зберігаючи при цьому необхідну долю свободи кожного елементу конструкту професійного зростання. Виокремлюючи цей феномен, ми дотримуємось вимоги цілісності системи, яка полягає в тому, що система має функцію "забав'язання" по здійсненню цілі вищої системи. Ціль функції – дати відповідь, відповідаючи на запитання "для чого?" професійно-педагогічна якість виступає засобом самозбереження людини, яка обрала цю професію з одного боку, з іншого і самозбереження професії, як мегасистеми, що є вищою. Взаємодія цих складних систем спрямована на досягнення об'єктивних цілей, уможливорює самозбереження через самоуправління. Отже, самозбереження, тобто збереження професійно-педагогічної якості, без якої виконання функціональної цілі професійної діяльності неможливе, або негарне й з іншого боку – якісне, цілеспрямоване її оновлення – одне з найголовніших завдань інститутів педагогічної професії. Коли йдеться про динаміку професійно-педагогічної якості викладача музичного мистецтва, як людини, котра має досвід оптації, адаптації, самореалізації в професії, тобто випробування своєї професійно-педагогічної якості, то у такому контексті треба розглядати його здатність до постійного оновлення цієї якості, як креативно-акмеологічного феномену не сумативного ефекту самоактуалізації, а вияву культури професійного зростання, тобто акмеологічної культури. Такий підхід актуалізує вимогу щодо утворення знань про закономірності і тенденції змін індивідуальної траєкторії професійного зростання, зумовленої професійною спрямованістю та її факторами; закономірності змін психічних процесів; індивідуальної типології виявлення людини в професії. Проникнення у сутність професійно-педагогічної якості викладача музичного мистецтва неможливе без врахування феномену професійного

призначення, яке в педагогічній професії визначається здатністю і потребою створювати умови для опанування цінностей у процесі особистісного зростання суб'єктів педагогічної взаємодії, сприяння інтеграції особистості з культурою. Професійно-педагогічна якість викладача музичного мистецтва тоді набуває змісту протофеномену професійного зростання, коли її формування відбувається за умови набуття професійно-педагогічного покликання статусу особистісного смислу, тобто ми акцентуємо на соціально-педагогічному змісті поняття професійного покликання викладача, як пізнішого за індивідуально-професійний ресурс утворення не суто психологічного характеру, а такого феномену, що індикатує продуктивну наявність творчого діалогу людини і обраної професії на рівні ціліснооновлюючого (холістсько-емерджентного) взаєморозширення власних меж.

У подальшу логіку концепції професійного розвитку викладача музичного мистецтва в системі безперервної педагогічної освіти ми закладаємо ідею професійно-педагогічної якості викладача музичного мистецтва – протофеномену і мега-архікритерію, який утворює аксіологічно-праксеологічну рамку, що розширюється, розгортається за рахунок професійного зростання, набуваючи таким чином нових властивостей, характеристик і меж та утворюючи креативно-акмеологічний картоїд. У такому конструкті вимагають подальшого вивчення педагогічні засоби перенесення смислових акцентів з вивчення стандартних механізмів самовдосконалення професійного досвіду на культуровідповідне оновлення антропологічних, аксіологічних, праксеологічних і трансфесійних феноменів конструкту професійно-педагогічної якості викладача музичного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Ломов Б.Ф. Методологический и теоретические проблемы психологии / Б. Ф. Ломов. – М. : Наука, 1984. – 443 с.
2. Субетто А.И. Качество человека как объект квалиметрии образования / А. И. Субетто // 8-й симпозиум: квалиметрия человека и образования. М. 1999, ч.1. // «Академия Тринитаризма», М., Эл № 77-6567, публ.10869, 09.12.2003
3. Педагогическое наследие. Белинский В. Г. , Герцен А. И. , Чернышевский Н. Г., Добролюбов Н. А. / [Сост. А. Ф. Смирнов]. – М. : Педагогика, 1988. – 496 с.
4. Менегетти А. Система и личность. / Электр. ресурс. Режим доступа: <http://www.myword.ru>
5. Шадриков В.Д. Философия образования и образовательной политики. / Владимир Дмитриевич Шадриков / – М. : Логос, 1993 – С. 14-32.
6. Колесникова И.А. Интегративный основы современной педагогики / И. А. Колесникова // Гуманитарий. Ежегодник. – 1995. – №1. – С. 107-118
7. Бондаревская Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования / Е. В. Бондаревская. – Ростов-н /Д: Изд-во РГПУ, 2000 – 352 с.
8. Дружилов С.А. Критерии эффективности профессионалов в условиях совместной деятельности / С. А. Дружилов // Объединенный научный журнал. – М. : ТЕЗАРУС, 2001. – №22. – С. 44-45.
9. Антология русского качества / [Б. В. Бойцов, Ю. В. Крянев, М. А. Кузнецов; Под ред. Б. В. Бойцова, Ю. В. Крянева.]. – 4-е изд. доп. – М. : Академия проблем качества, 2007. – С. 77.
10. Зязюн І.А. Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти / Іван Андрійович Зязюн // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – №25. – С. 13-18.

The scientific positions, conceptual conditions, ideas of the representatives of the social-humanities knowledge which have been put in to the foundation of the original conception of the professional and pedagogical property defined by the author as the professional protophenomenon of the construct of the professional development of the music teachers are depicted.

Keywords: *humanity, properties of the person, protophenomenon, professionalizing-pedagogical properties, music teachers.*